

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคนในระดับที่ต้องใช้สมองและความสามารถพิเศษ เพื่อไปพัฒนาประเทศ (วัลลภ เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2523: 1) โดยมีจุดมุ่งหมายหรือปรัชญาการศึกษาที่จะให้การศึกษาก่อนหรือให้ความรู้แก่คนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่แล้ว (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ 2520: 2) การให้การศึกษาระดับอุดมศึกษานี้มีหลายประเภทหลายสาขา ดังนั้นจึงต้องมีการแยกประเภทสถาบันอุดมศึกษาออกไปหลายรูปแบบหลายประเภทด้วยกัน

วิจิตร ศรีสะอ้าน ได้จำแนกสถาบันอุดมศึกษาตามฐานะของสถาบันออกเป็น 3 กลุ่ม (วิจิตร ศรีสะอ้าน 2525) ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มมหาวิทยาลัย ซึ่งชื่อมหาวิทยาลัยบ้าง สถาบันบ้าง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เป็นต้น

กลุ่มที่สอง กลุ่มวิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยของรัฐและวิทยาลัยของเอกชน วิทยาลัยของรัฐประกอบด้วยวิทยาลัยครู วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยนาฏศิลป์ ส่วนวิทยาลัยเอกชนมีอยู่ทั่วไปในส่วนกลางและในจังหวัดภาคต่าง ๆ

กลุ่มที่สาม กลุ่มสถาบันที่จัดขึ้นในการ เฉพาะกิจ เพื่อสนองความต้องการของหน่วยงานที่สถาบันนั้น ๆ สังกัดอยู่ ได้แก่ กลุ่มนักเรียนนายร้อย นายเรือของทหารและตำรวจ และวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษา เฉพาะกิจที่ให้การศึกษ เฉพาะกลุ่ม เพื่อประโยชน์ของกิจการศาสนาโดยตรง

ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภทจะมีสมาชิกซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่และผู้เข้ารับการศึกษาคือตัวนิสิตนักศึกษา นั่นเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนหรืออาจารย์ไม่ว่าจะเป็นผู้สอนระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาก็ตามจะดำเนินการสอนได้ดีและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้รู้จักและเข้าใจลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้เรียนก็ต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ มีวิธีการสอนดี เป็นกันเอง และเข้าใจนิสิตนักศึกษาคือผู้เรียนด้วย (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2524: 37) นิสิตนักศึกษาคือเป็นสมาชิกสถาบันอุดมศึกษาในส่วนผู้เข้ารับการศึกษานั้นแยกประเภทออกไปได้หลายแบบ (พรชูลี อาชาวำรุง 2525: 249) เช่น นิสิตนักศึกษา มีนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตเกษตรศาสตร์ นิสิตศึกษาธรรมศาสตร์ นิสิตศึกษาวิทยาลัยครู นิสิตศึกษารามคำแหง เป็นต้น และในส่วนสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะกิจ เช่น โรงเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบัน จะแยกประเภทสมาชิกที่เป็นผู้เข้ารับการศึกษาดังกล่าวออกเป็น นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายเรืออากาศและนักเรียนนายร้อยตำรวจ และยังได้มีโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของทหารและรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการหรือเทียบเท่า เข้าศึกษาเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบัน โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 โรงเรียนเตรียมทหารแห่งนี้มีความเป็นมาและได้พัฒนามาจากโรงเรียนเตรียมนายร้อย โรงเรียนเตรียมนายเรือ และโรงเรียนเตรียมนายเรืออากาศ จนกระทั่งมาเป็นโรงเรียนเตรียมทหารซึ่งมีสถานภาพเป็นสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อมาเมื่อโรงเรียนเตรียมทหารได้แปรสภาพมาเป็นโรงเรียนรวมเหล่าและเปลี่ยนสถานภาพเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โรงเรียนรวมเหล่านี้อาจดำเนินการให้การศึกษาแก่นักเรียนรวมเหล่าเพียงหนึ่งปี ทางราชการทหารก็ได้เปลี่ยนชื่อ "โรงเรียนรวมเหล่า" กลายเป็น "โรงเรียนเตรียมทหาร" อีก (ประกาศกองบัญชาการทหารสูงสุด ณ วันที่ 15 มีนาคม 2527) แต่การดำเนินการให้การศึกษา ยังคงเหมือนเดิม นักเรียนที่เข้ารับการศึกษในช่วงระยะเวลาที่เป็นโรงเรียนรวมเหล่าจะใช้คำนำหน้าชื่อว่านักเรียนรวมเหล่า และเมื่อได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนคำนำหน้าชื่อจึงต้องเปลี่ยนกลับไปใช้นักเรียนเตรียมทหารอีกครั้งหนึ่ง

โรงเรียนเตรียมทหารในปัจจุบันมีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาประเภทสถาบัน
 อุดมศึกษาเฉพาะกิจซึ่งเป็นสถาบันทางทหารที่มีภารกิจที่จะให้การศึกษาและอบรมความรู้
 พื้นฐานทางวิชาการ วิชาทหาร และตำรวจเบื้องต้น เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี
 ระหว่างนายทหารทั้งสามเหล่าทัพและนายตำรวจ ให้ได้รู้จักสนิทสนมเป็นน้ำหนึ่งใจ
 เดียวกัน อันจะเป็นประโยชน์พื้นฐานต่อการปฏิบัติงานในอนาคต รวมทั้งยังเป็นการ
 เสริมสร้างบุคลิกภาพ คุณนิสัยพื้นฐานในการเป็นผู้นำหน่วยที่มีประสิทธิภาพของชาติต่อไป
 การศึกษาลักษณะเฉพาะของนักเรียนเตรียมทหารที่มาเข้ารับการศึกษาระดับ
 อุดมศึกษาจากสถาบันโรงเรียนเตรียมทหารซึ่งเป็นสถาบันเบื้องต้นก่อนจะไปศึกษา
 ต่อยังโรงเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบันนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์ มีลักษณะวิธีการ
 วิจัยเป็นการศึกษาระดับและวิจัยสถาบัน โดยที่ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้จะเป็น
 การใช้หลักการศึกษาและนำเอาเครื่องมือที่ปรับแล้วมาใช้ในการวิจัยนี้ด้วย ผลจาก
 การวิจัยครั้งนี้จะเป็นผลกระทบบ่อการวางแผนในสถาบันทหารทุก ๆ ด้าน เช่น ในด้าน
 การบริหารหน่วยงาน การบริหารบุคลากร การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การบริการ
 นักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น อันจะเกิดประโยชน์ต่อสถาบันทหารและส่งผล
 ต่อประเทศชาติด้วย การศึกษาลักษณะเฉพาะของนักเรียนเตรียมทหารครั้งนี้จะสามารถ
 นำข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมได้มาสร้างเป็นภาพรวม (Profile) ด้านคุณลักษณะ
 ของนักเรียนเตรียมทหารในลักษณะเฉพาะ 5 ด้าน คือ ด้านสถานภาพส่วนตัว ด้านการ
 ศึกษาในระดับมัธยมศึกษา แผนการศึกษาและอาชีพภูมิหลังของครอบครัวและความคิดเห็น
 ทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนเตรียมทหารซึ่งกำลังอยู่ในระยะ
 เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงระบบการศึกษาและรวมทั้งระบบอื่น ๆ การวิจัยครั้งนี้เป็นการ
 ศึกษาวิจัยจากประชากรทั้งหมดของโรงเรียนเตรียมทหาร หากจะมีการวิจัยต่อเนื่องจาก
 การวิจัยครั้งนี้ ในอนาคตเพื่อศึกษาพัฒนาการของภาพรวมด้านคุณลักษณะของนักเรียน
 นายร้อยทั้งสี่สถาบันขณะที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีสุดท้าย ก็สามารถนำเครื่องมือที่ได้ใช้ในการ
 วิจัยครั้งนี้กลับมาทดสอบเพื่อศึกษาพัฒนาการของภาพรวม (Profile) ด้านคุณลักษณะ
 ของนักเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบันว่าลักษณะเฉพาะในด้านใดมีการเปลี่ยนแปลงเป็นประ
 การใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์เป็นอันมากต่อสถาบันทหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะของนักเรียนเตรียมทหารที่เข้ารับการศึกษาใหม่ในโรงเรียนเตรียมทหารซึ่งมีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะของนักเรียนเตรียมทหารที่เข้าใหม่ในปีการศึกษา 2526 ซึ่งมีฐานะเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนนายร้อยหังส์สถาบัน โดยจะศึกษาในลักษณะเฉพาะ 5 ด้าน ของแต่ละเหล่า ได้แก่ ด้านข้อมูลเฉพาะในฐานะนักเรียนเตรียมทหารผู้หนึ่ง การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา แผนการศึกษาและอาชีพ ภูมิหลังของครอบครัวและความคิดเห็นทั่วไป
3. เพื่อเป็นการสร้างภาพรวม (Profile) ด้านคุณลักษณะ ของนักเรียนเตรียมทหารแต่ละเหล่า
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาพรวม (Profile) ด้านคุณลักษณะ ของนักเรียนเตรียมทหารทั้ง 4 เหล่า ในส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะทั้ง 5 ด้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากรณี (Case Study) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งมุ่งจะศึกษาค้นคว้าเพื่อจะหาและสร้างภาพรวม (Profile) ด้านคุณลักษณะของนักเรียนเตรียมทหารที่กำลังเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนนายร้อยหังส์สถาบันในปีการศึกษา 2526 โดยจะศึกษาคอบคลุมในลักษณะเฉพาะทั้ง 5 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นแล้ว
2. การวิจัยครั้งนี้ ไซ้ประชากรของโรงเรียนเตรียมทหาร โดยแยกตามเหล่าทัพ ที่นักเรียนสังกัดอยู่ ได้แก่ เหล่าทหารบก และทหารเรือ เหล่าทหารอากาศ และเหล่าตำรวจ
3. ตัวแปรที่จะศึกษามีดังนี้คือ

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1. เหล่า 4 เหล่า
2. คะแนนสอบเข้าภาควิชาการ

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) แบ่งออกเป็น
ประเภทใหญ่ ๆ ได้ 5 ประการดังนี้

1. ข้อมูลเฉพาะในฐานะเป็นนักเรียนเตรียมทหาร ได้แก่ ตัวแปร
ต่อไปนี้

- 1.1 อายุ
- 1.2 ที่พักอาศัย
- 1.3 ผู้มีอิทธิพลในการเข้าศึกษา
- 1.4 เหตุผลส่วนตัวในการเลือกเหล่าทัพ
- 1.5 แหล่งค่าใช้จ่าย
- 1.6 รูปแบบโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 1.7 วิชาที่ชอบมากที่สุด
- 1.8 วิชาที่ไม่ชอบมากที่สุด
- 1.9 โปรแกรมการศึกษาที่สำเร็จ
- 1.10 การเตรียมตัวก่อนเข้าศึกษา

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในระดับมัธยม ได้แก่ ตัวแปรต่อไปนี้

- 2.1 ที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.2 ประเภทของโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.3 ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.4 ความสนิทสนมคุ้นเคยกับครูอาจารย์
- 2.5 การเตรียมตัวเพื่อเรียนต่อระดับอุดมศึกษา
- 2.6 คะแนนเฉลี่ยสะสม
- 2.7 การได้รับรางวัล
- 2.8 ประสบการณ์การเป็นผู้นำ

- 2.9 การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน
- 2.10 การพิจารณาตนเองเกี่ยวกับความตั้งใจเรียน
- 2.11 การพิจารณาจากกลุ่มเพื่อน เกี่ยวกับความตั้งใจเรียน
- 2.12 ประเภทของหนังสือที่สนใจอ่าน
- 2.13 การมาเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเตรียมทหาร

3. แผนการศึกษาและอาชีพ ได้แก่ตัวแปรต่อไปนี้

- 3.1 แผนการศึกษาต่อ
- 3.2 แผนอาชีพในการเลือกสายงาน
- 3.3 สถานที่รับราชการ
- 3.4 ความสนใจในกิจกรรมทางศาสนา
- 3.5 ความสนใจในกิจกรรมอาสาสมัคร
- 3.6 ความสนใจในระบบการปกครองโดยนักเรียนผู้บังคับบัญชา
- 3.7 ความสนใจพิเศษในกิจกรรมด้านวิชาการ
- 3.8 ความสนใจในกิจกรรมกีฬา
- 3.9 ความสนใจในกิจกรรมด้านนครเมือง
- 3.10 ปรัชญาอุดมศึกษา ก. (เน้นการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ)
- 3.11 ปรัชญาอุดมศึกษา ข. (เน้นหนักด้านวิชาการ)
- 3.12 ปรัชญาอุดมศึกษา ค. (เน้นหนักด้านชีวิต สังคม)
- 3.13 ปรัชญาอุดมศึกษา ง. (ส่งเสริมความเจริญในค่านิยมและสไตลเป็นรายบุคคล)

4. ภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ตัวแปรต่อไปนี้

- 4.1 ภูมิฐานะเดิม
- 4.2 ภูมิฐานะปัจจุบัน
- 4.3 สถานภาพของบิดามารดา

- 4.4 ขนาดของครอบครัว
- 4.5 อาชีพบิดา
- 4.6 เหล่าทัพของบิดา
- 4.7 อาชีพมารดา
- 4.8 รายได้ของบิดา
- 4.9 รายได้ของมารดา
- 4.10 การศึกษาของบิดา
- 4.11 การศึกษาของมารดา
- 4.12 การสนับสนุนทางวิชาการของบิดามารดา
- 4.13 นโยบายการเลี้ยงดูของบิดามารดา
- 4.14 ความคิดเห็นทั่วไปของบิดามารดา

5. ความคิดเห็นทั่วไป ได้แก่ตัวแปรต่อไปนี้

- 5.1 ความสามัคคีในครอบครัว
- 5.2 การพึ่งพาศักดิ์สิทธิ์
- 5.3 การทำตามความเชื่อมั่นของตนเอง
- 5.4 การพึ่งพากลุ่มเพื่อน
- 5.5 ความสนใจในกิจกรรมวัฒนธรรมไทย
- 5.6 ความสนใจในวรรณกรรมไทยปัจจุบัน
- 5.7 การยอมรับสภาพสังคมที่ควรปรับปรุง
- 5.8 การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
- 5.9 ค่านิยมในจารีตประเพณี
- 5.10 ค่านิยมในความเชื่อถือเรื่องโชคละตา
- 5.11 การเห็นความสำคัญของคะแนน
- 5.12 ความพยายามในการเรียน

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนเตรียมทหาร หมายถึงสถาบันการศึกษา สังกัดกรมการศึกษาวิจัย ของบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อมาจากโรงเรียนรวมเหล่า มีหน้าที่ดำเนินการฝึกสอนวิชาทหารและตำรวจชั้นพื้นฐานทางยุทธวิธี เพื่อให้มีความรู้ในหน้าที่ของผู้นำหน่วยในระดับหมู่ได้ และดำเนินการให้การศึกษาภาควิชาการชั้นอุดมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตร และความต้องการของกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกรมตำรวจ

นักเรียนเตรียมทหาร หมายถึงบุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหาร ในปีการศึกษา 2526 ซึ่งประกอบด้วย

นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	ชั้นปีที่ 1	จำนวน	311	คน
นักเรียนนายเรือ	ชั้นปีที่ 1	จำนวน	150	คน
นักเรียนนายเรืออากาศ	ชั้นปีที่ 1	จำนวน	150	คน
นักเรียนนายเรือตำรวจ	ชั้นปีที่ 1	จำนวน	305	คน

โรงเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบัน หมายถึง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ เป็นโรงเรียนที่จะรับนักเรียนเตรียมทหาร ไปเรียนต่อเนื่องในชั้นปีที่ 2-5 และโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่จะรับนักเรียนไปเรียนต่อเนื่องในชั้นปีที่ 2-4

นักเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบัน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ภาพรวม (Profile) ด้านคุณลักษณะ หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนเตรียมทหาร 5 ด้านด้วยกันคือ ข้อมูลเฉพาะส่วนตัว การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา แผนการศึกษาและอาชีพ ภูมิหลังของครอบครัวและความคิดเห็นทั่วไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

นักเรียนเตรียมทหาร เป็นสมาชิกของสถาบันอุดมศึกษาในส่วนที่เป็นสถาบันวิชาชีพของรัฐ เป็นสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญต่อไปทางการทหาร การเมือง ทางเศรษฐกิจ และการศึกษาของประเทศ เพราะจะต้องไปศึกษาต่อยังโรงเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบัน จึงจะครบตามกระบวนการผลิต นายทหารและนายตำรวจที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งสามารถจัดเทียบได้กับนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วไป การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของนักเรียนเตรียมทหาร ครั้งนี้ จะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของนักเรียนที่เข้ารับการศึกษาครั้งแรกจากโรงเรียนเตรียมทหารในระบบอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้เป็นคือ สภาพทางสังคมในฐานะประชากรและถิ่นกำเนิด กิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สัมฤทธิผลทางการศึกษา การศึกษาต่อเนื่อง การมาเข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ความสนใจ ความคิดเห็นทั่วไปและปรัชญาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนเตรียมทหารแต่ละเหล่าทัพนั้นจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ และจากแผนการศึกษาและแผนงานอาชีพที่ได้รับรู้ในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผนการจัดและการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาอาจารย์และบุคลากรภายในโรงเรียนเตรียมทหาร ตลอดจนภายในโรงเรียนนายร้อยทั้งสี่สถาบันด้วย จะเป็นการช่วยให้ทางราชการสามารถจัดเตรียมบุคลากรที่เหมาะสมกับนักเรียนได้ดียิ่งขึ้นว่าควรจะใช้บุคลากรที่มีความรู้ในระดับใดบ้าง จึงจะสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียน และยังอาจเป็นแนวทางที่จะก่อให้เกิดการวิจัยในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย